

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE

POJEDINI BROJ Kr. 4.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 240
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 17.

Šibenik, 29. travnja 1922.

God. II.

Za brzo i potpuno izvršenje rapalskog ugovora.

Oči nesretne i prestrpljive naše zaslužnjene braće u još neoslobodnom okupiranom dijelu naše domovine bile su zadnjih dana uprte prema Genovi, gdje su se vodili nekakvi pregovori između naših i talijanskih delegata upogled izvršenja rapalskog ugovora. Sa velikim zanimanjem i zabrinuto su pratili tok tih pregovora i očekivali o tome vijesti. Tako su željno vapili i čeznuli za skorim oslobođenjem, tako se sigurno nadali skorom riješenju, tako nestrpljivo brojili dane do onog presretnog dana ispražnjenja, dana, kad bi napokon imale prestati četverogodišnje njihove kušnje, muke i patnje ispod tudinskog jarma.

No svaki dan im je nosio novo razočaranje, dok ih prema zadnjim vijestima nije varava nada potpuno prevarija. Kalvarij njihov još ne će prestati. Nema još za njih toliko željenog oslobođenja i ispražnjenja. Pušteni su još za bogzna kako dugo vrijeme na milost i nemilost podlome i morskog tudina. Kako im sada mora biti pri duši, najbolje možemo znati mi, koji smo preživjeli slične krize i našli se u sličnom duševnom stanju i raspoloženju, kad smo neko vrijeme zajedno s njima bili varani i napeto i željno očekivali odlazak morskog tudina.

Da će ili ovako svršiti pregovori naši sa Italijom ili da ćemo mi pri njima izvući tanji kraj, to smo dobro znali, netom se javilo, da će se prigodom međunarodne konferencije u Genovi između nas i Italije povesti ujedno i pregovori o izvršenju rapalskog ugovora. Na tu zlosretnu misao naš „dobročudni“ ministar vanjskih posala nije smio nikada doći. To su i željeli Talijani. To nije bilo ništa drugo nego pasti im još jedamput na lijepak. Dužnost je naše vlade bila, da se ne upušta u nikakve pregovore, nego prije konferencije odlučno zatraži od Italije striktno izvršenje potpisano ugovora i zadane riječi. Kad to ona ne bi htjela da učini, naša vlada morala je, da ovo pitanje iznese pred međunarodni forum baš na konferenciji u Genovi i tu podigne optužbu protiv njoj kao protiv kršiteljice sklopljenih i ratificiranih ugovora.

Toga su se i bojali Talijani već prije, a nakon riječkog puča još i više. Zato su se oni požurili, da izjave najpuevu spremnost, da nama dođu ususret, po novinama su davali izjave, da se tu nikako ne radi o kakvoj reviziji rapalskog ugovora, ali da je ipak potrebno, da se povedu pregovori o izvršenju toga zlokobnog ugovora. Naši su im nažalost povjerovali.

Dr. Ninčić, naš ministar vanjskih posala, nepoznavajući prevejanost talijanskih diplomata, pun najboljeg optimizma u konačno dobro riješenje ovoga pitanja na svoju i našu nesreću počeo

je s njima pregovarati. Odmah je bilo očito, da Talijani idu za tim da omoguće Zadru ekonomski život i razvitak, a na Rijeci i u Barošu legaliziraju dosadašnje stanje i svoju prevlast. To je već po prvim njihovim prijedlozima i zahtjevima mogao razumjeti i dr. Ninčić, pak je zato njegova dužnost bila, da odmah prekine pregovore i iznese ovo pitanje pred Savez Naroda. To nije učinio, nego stavio neke svoje protivuprijedloge, iz kojih su Talijani mogli razumjeti, da je on ipak spreman, da im u nečemu popusti. To je velika i neoprostiva pogriješka dra Ninčića.

Međutim Talijani nijesu ni s tim bili zadovoljni, pak su prema zadnjim novinskim vijestima pregovori prekinuti i dr. Ninčić je oputovao u Beograd, da vladu izvijesti o toku pregovora i dobije daljnje instrukcije za riješenje ovoga pitanja. I ako je beogradska vlada službeno izjavila, da to

ji na stanovištu, da nimalo ne popusti od rapalskog ugovora, znamo, da ni dr. Ninčić one svoje protivuprijedloge nije sigurno stavio bez znanja vlade.

Tražimo stoga od Vlade, da u ovom odlučnom momentu side već jednom s dosadašnjeg svog miroljubivog stanovišta prema Italiji, koja, kako je očito, hoće da izigra čitav rapalski ugovor. Treba da u ovom pitanju pokaže napokon malo više odlučnosti. Italiji ne smije ni u najmanjoj stvari da popušta. Dosta smo već popustili, žrtvovali i izgubili nesretnim rapalskim ugovorom. Od Italije, poduprta Malom Antantom, neka zatraži bezodvlačno i striktno izvršenje rapalskog ugovora, a dotle neka podnese ugovor na odobrenje Društvu Naroda. Kamo sreće, da je to bilo učinjeno i prije! Koliko bi bolji bio naš sadašnji položaj!

Naša nesretna braća u okupiranom području stradaju, gladuju i vape pomoć. Maknimo se već jednom i oslobodimo ih tog nesnosnog tudinskog jarma.

Pismo iz Benkovca.

Treba maknuti Vrngelovce s naših granica. — Njihove veze sa švercerima, korupcija i bezakonje. — Srpske banke i propaganda za radikalnu stranku. — Progoni, apšenje i zatvaranje seljaka Hrvata. — Vlasti nasjedaju bezdušnim denuncijama pokvarenih ljudi. — Slab postupak vlasti s narodom.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

BENKOVAC, svršetkom travnja.

Vrngelovci ili ruska pogranična straža, koju naš narod svojim krvavim trudom plaća, divan su primjer korupcije i bezakonja, čitali ste u novinama, kako je jedan „pograničnjak“ Rus u Karinu ubio jednog našeg vojnika, koji nije dozvolio švercovanje preko granice. Rusima kao da nije dosia, što ubiru plaću od naše države, nego oni hoće da ubiru plaću i od švercera, dakako i opet na štetu države, jer na granici treće zone oni za novac propuštaju blago. Kad blago naših siromašnih seljaka Kakme, Stabnja, Tinja i Nadina stupi blizu granice, onda ovi Rusi ko bajagi, da se pokažu revnima i da sakriju tragove veza sa švercerima, zaplijene blago seljaka, koje se kroz carinare javno proda ili se povratu natrag vlasnicima, koji moraju dati Rusima po 40 Dinara, što su blago dotjerali u Benkovac. Bilo bi jednom vrijeme, da se ovi Rusi maknu sa naših granica. Ako su u carskoj Rusiji bili naučni na korupciju, mi ne želimo, da se ta korupcija uvrježi i kod nas. Neka oni idu u Rusiju i tamo neka vrše službu pogranične straže. Mi ih ovdje ne trebamo, kad su ovakvi.

Srpske banke podupiru sve srpske trgovce u Benkovcu, da ojačaju na štetu Hrvata i da vode propagandu za radikalnu stranku. Nekojim trgovcima Hrvatima čujemo, da prijete izgonom.

Političke vlasti proganjaju seljake Hrvate zato, što primaju opozicio-

nalne novine. Komesar ide po selima sa žandarima, istraživa se, koje tko novine prima, te sile seljake, da ih vraćaju.

Na osnovu bezdušnih denuncijacija pokvarenih ljudi zatvorili su trojicu seljaka iz Budaka, koji su krivi samo zato, što su primali vlastima nepoćudne novine. Dvojica su bila 20 dana u zatvoru, a jedan je još u zatvoru. Kad su ih žene došle da pohode u zatvoru, rečeno im je: „Nek ih uši jedu!“

Vlasti se ništa ne obaziru na to, što denuncijacije dolaze od ljudi, koji su najvjernije služili Talijanima i koji bi i danas svoga oca objesili, da dobiju kakvu seosku čast.

Vele nam, da je komesar izjavio jednomu od zatvorenih: „Da ste vi uza nas, mi bismo vam dizali ugled, te vas u svakom pogledu pomagali.“

Kako se kod nas postupa sa seljacima, dokazuje ovaj primjer: Jedan seljak iz Pristega doveo je u Benkovac voz drva i zatražio 120 dinara. Općinski upravitelj dao je nalog, da se drva zaplijene i odvezu na mjesto, gdje će biti dražba. Siromašnom čovjeku bila je potreba da proda drva, da time plati državni porez, a kad tamo nema mu ni drva ni novca. Drva su se na dražbi prodala za 101 dinar. Sad će mu porezne vlasti zaplijeniti vola ili ovce za porez.

Eto u takvim prilikama živimo mi u doba policijskog demokratskog i radikalnog režima!

Rad poslanika Pučke Stranke.

Proti redukciji sudaca u Dalmaciji. U financ. odboru pri raspravi o budžetu ministarstva pravde, kad je došlo na red pitanje redukcije činovništva u Dalmaciji, u ime Jugoslavenkog kluba dr. Dulibić je izjavio sljedeće: Naumljeno smanjenje osoblja u sudskoj struci stvorilo bi u Dalmaciji kaos i zastoj u sudskoj upravi. Sekcija je predložila, da se reducira jedna trećina sudskog osoblja, dok je stručna komisija predložila, da se smanji mnogo manji broj osoblja. Govornik je istaknuo veliko povećanje poslova, osobito onih najzapletenije naravi (obveze u stvarima razne valute za vrijeme okupacije), koje su se poslovi nagomilali, da se ni uz najbolju volju ne mogu riješavati potrebom brzinom. Govornik je na koncu tražio odloženje ove stvari, dok ministar pravde ne dade potrebita razjašnjenja, tim više što isti ministar još nije niti dao konkretan prijedlog o ovom važnom pitanju.

Za dogradnju željezničkog spoja s Dalmacijom. 21. ov. mj. pri raspravi zakona o dvanaestinama u financijskom odboru govorio je u ime Jugoslavenkog kluba nar. poslanik dr. Dulibić o dogradnji željezničkog spoja s Dalmacijom. On je istaknuo, da je u investicijskom zajmu bio odobren iznos od 16 milijuna dinara za dogradnju željeznice Gospić-Knin, a sada izgleda, da je ova svota potrošena u druge svrhe, dok će se gradnja ličke željeznice napustiti. Dr. Dulibić je tražio, da se u zakonu o dvanaestinama unese kredit od 30 milijuna za nastavak i svršetak ove pruge. Ministar saobraćajka Stanić izjavio je, da on ima od doznačenog kredita 4 milijuna i 600.000 dinara i da će tražiti poseban kredit za ovu gradnju. Naglasio je, da uvida važnost ove pruge i da se gradnja ne će obustaviti, nego da će se tijekom buduće godine završiti.

Za dalmatinske bolnice. U financ. odboru pri raspravi o kreditima, potrebitim za bolnice, 23. ov. mj. uzeo je riječ dr. Dulibić. Istaknuo je žalostno stanje bolnica u Dalmaciji, gdje su zadnje vrijeme čak umanjili obroke i ono malo mesa i ukinuli vino, što su ga dobivali bolesnici. Za bolnice nije ništa učinjeno niti je što predviđeno za izgradnju tolikih novih bolnica. Zato podupire prijedlog, da se na 2 milijuna dinara povisi izvanredni do-datak za prečanske bolnice i traži, da se što prije pobrine za poboljšanje stanja dalmatinskih bolnica.

Katoličko daštvo u čehoslovačkim srednjim školama. U češkim srednjim školama ima među daccima 73% katolika, 8-1% židova, 7-9% protestanata, 5-2% pripadnika takozvane češke „narodne“ crkve i 5-5% daka, koji ne pripadaju nijednoj konfesiji, t. j. bezvjeraca.

ZA VJERSKU RAVNOPRAVNOST.

Odlučnom nastupu i neumornom zauzimanju nar. poslanika dra Dulibića treba zahvaliti, što je napokon bar donekle popravljena velika nepravda nanesena katoličkoj vjeroispovijesti tim, što je od 80 mil. dinara izdataka ministarstva vjera samo 12 milijuna bilo određeno za katoličke vjerske ustanove i svećenstvo.

Na sjednici naime financijskog odbora pri nastavku rasprave o dvanaestinama za mjesec svibanj i lipanj uzeo je ponovno riječ dr. Dulibić i odlučno naglasio, kako je moralna dužnost vlade i skupštine, da barem u ovom zakonu o dvanaestima uklone nepravdu, koja je već postala evropski škandal. Katolička sjemeništa, bogoslovi i druge crkvene ustanove moraju da i sada žive na dugove. Daljnje je zaduživanje nemoguće i tako će se najvažnije prosvjetne institucije morati zatvarati: Govornik je izložio, kako je došlo, da je ministarstvo vjera predložilo budžet, u kojem se tako maltretira katolička Crkva i njezine ustanove. Na čelu odnosnog budžetnog odjeljenja stajao je jedan fanatik, koji je mišlju vjera sakrivaio sve predstave i molbe katoličkog klera i pokrajinskih uprava. Istom kad su objelodanjeni dolični sektori, otkriven je taj škandal. Dr. Dulibić stoga je predložio, da se u ovaj zakon o dvanaestinama unese

novi član, prema kojem se za pokrivenje u budžetu premalo predviđenih ili uopće nepredviđenih kredita zakatoličke vjerske ustanove unša mjesечно svota od 726.144 dinara kao pokrivenje najhitnijih potreba katoličke vjeroispovijesti.

I nar. poslanik Škulj je poduprio ovaj prijedlog te primjerima dokazao, kako se nastoje onemogućiti katoličke ustanove.

Odluka je imala pasti 24. ov. mj. Ministar g. Marinković imao je o tome u ime vlade dati konačnu izjavu, kojoj je ali htio izbjeći. Zato i nije došao na sjednicu. No dr. se Dulibić nije dao smesti. Prije glasovanja o tom prijedlogu, uzeo je ponovno riječ, te oštro osudio postupak vlade i vladine većine prema katoličkoj vjeroispovijesti i katoličkim kulturnim ustanovama i tražio, da se ne pristupi glasovanju, nego odgodi sjednica i pozove g. Marinkovića, da daje konačnu riječ. Predsjednik je odbora na to pristao.

Na popodnevnoj je sjednici ministar Marinković izjavio po ovlaštenju vlade, da usvaja prijedlog dra Dulibića. Noto je i financijski odbor primio prijedlog dra Dulibića.

Toliko je trebalo borbe, da Vlada konačno barem donekle popravi veliku nepravdu prema katoličkom svećenstvu i katoličkim ustanovama u Jugoslaviji.

Nacionalistima (fašistima) na razmišljanje.

Naši jugoslavenski fašisti, zvani nacionalisti, traže i nalaze samo među Hrvatima protivnike jugoslavenske misli. Srbi za jugoslavensko ime niti haju niti hoće da čuju. Oni vode samo onu: Srbi svi i svuda! To vide naši fašisti, ali nemaju srca, da im zamjere, da ih prikoze. Boje se svog čače Pribičevića, koji bi sigurno osudio to njihovo kuražno vladanje, a onda zbogom vladina protekcija i masni bakšiši i zalogaži. Zato oni dušu u sel Srbi mogu da svud i na sve načine pamsrbuju, a da nitko, pa ni fašisti ni mukat ne to.

No neka tko u hrvatskim stranama kaže, da je on Hrvat, da u našoj dr-

žavi mora vladati plemenska ravnopravnost, a ne prevlast Srba, neka izvjesi hrvatsku zastavu, onda fašisti kriču i deru se: Vi ste protudržavni elementi. Mi ćemo vas batinama natjerati, da budete za jugoslavensku misao (razumijevaj po njihovu: za demokrate, a konačno za svesrpsko pravoslavlje).

Evo samo pabiraka iz jedne ne političke, već državne knjige, koju sastaviše učitelji, članovi Udruženja Jugoslavenskog Učiteljstva u Beogradu. Ta službena knjiga zove se „Čitanka za IV. razred osnovne škole“ 3° izdanje, u Beogradu 1920, pisana isključivo ćirilicom osim nekoliko štiva

latinicom. Štampana je dakle za ere leadera jugoslavenske(?) nacionalne omladine, Pribičevića. I ako je štampana treće godine iza ujedinjenja, ipak se u njoj ističe ne samo srpstvo, već pansrpstvo i niječe hrvatsko ime i pleme. Nabrojimo samo neka mjesta.

Na str. 27-29. štampane su srpske narodne zone i poslovice (neke i latinicom), dok o hrvatskim nema ni spomena. Tome se nije ni čuditi, kad je još njima Vuk orakul i Srbi smo svi i svuda, a Hrvata po njima nema nego ono nešto kajkavaca oko Zagreba.

U štivu o Zagrebu na str. 50-51. niti se spominje hrvatsko ime niti koju hrvatsku kulturnu ustanovu, n. pr. „Maticu Hrvatsku“, jer im je odurno i spomenuti ime hrvatsko. Ne spominje se ni hrvatsko sveučilište ni Jugoslavenska Akademija, jer im je zazorno oboje ime. Po štivu učenik ne može razabrati, da u Zagrebu žive Hrvati. Zato se u ovom ožetom i suhom prikazu Zagreba spominje prevažna stvar: lepa srpsko-pravoslavna crkva!

Pisući u Dubrovniku na str. 54.-55. sastavljač štiva bio je ne samo negativan prema Hrvatima, već bezonočno lažan. Spominje se tu doslovno u Dubrovniku: „U Dubrovniku žive gotovo sve sami Srbi. Ali i ako je većina Dubrovnika katoličke vere, ipak oni misle i osećaju srpski, kao i Srbi pravoslavne vere.“ Zato su fašisti i učinili onu „junačku“ navalu na Hrvate u Dubrovniku, da dokažu „Jugoslavencima“ u Beogradu, da u Dubrovniku ni nema Hrvata, već samo osećani Srbi! Štivo se zaključuje ovim riječima: „Dubrovnik je najljepši cvet u kiti srpskih gradova.“ Zbilja krasni napredak! Iza toliko godina plemenske borbe, jalove borbe, narodnim ujedinjenjem postigosmo, da Pribičevići nastavnici službeno uče, da je Dubrovnik „cvet srpskih gradova“.

O Sarajevu se na str. 60.-63. piše: Ima preko 30,000 stanovnika, od kojih su više od polovice Srbi turskog zakona (što li će na ovo Jugoslaveni Koruk i Vilović?), a preko 5000 Srba pravoslavne vere, dok rimokatolika imade oko 3000. Baš graciozno! Ti

rimokatolici, kad se ne ističe, da su Hrvati, bit će sigurno Kinezi!

I ovako vam, gospodo fašisti, državna čitanka vrvi svesrpskim hrvatopopskim duhom! Što pak i kako piše beogradska štampa o Hrvatima i ujedinjenim Jugoslavenima, o tome u ovom članku ni ne govori. Znajući dobro za sve ovo, mlada gospodo, koji ste demokratski pomladak srpske duše jugoslavenskog cimera, hoćete li i dalje imati srca da Hrvate Pučke Stranke korite, da su proti jugoslavenskoj ideji? Pameći, lijepo blago!

Zr.

Iz naših neoslobođenih krajeva.

Ist (kraj Zadra), mjeseca travnja.

Četiri godine već čami ovdješnji naš narod pod talijanskim jarmom. No jugoslavenskom njegovom osjećanju ništa nije to smetalo, nego ga još jače u tome utvrdilo. Pokazao je to događaj, što se zbilo na Veliki četvrtak.

U luci je bila usidrena jugoslavenska jedrenjača „Marija J.“ Na njoj je vijala jugoslavenska zastava na pđ stijega. Oko 10 sati u jutro prispio je po običaju poštanski parobrod. Na njemu se nalazio na prolasku za Zadar neki „maresciallo di finanza“, zagrijan fašističkim duhom, a nastanjen na Molatu, gdje ne pušta na miru v.č. župnika i mješćane. Upala mu u oči naša zastava. Bilo mu žao, da mu na „djedovskoj zemlji nije tuđi barjak“. Zatraži ladicu, da pođe na jedrenjaču i zbaci našu zastavu. Prisutni mu se mješćani opriješe, te da nije navrijeme pobjegao na parobrod, moj bi se „maresciallo“ bog prije vremena okupao.

Ovaj događaj je uvelike uzbuđeno pučanstvo, koje povredu svog barjaka na taj dan drži za atentat na narodno i vjersko osjećanje.

Tako osjeća narod izmorem ratom, a sad gladom i prisutnut tuđinskim jarmom! Tako osjeća i živi u nadi i strpljivosti narod prožet kršćanskom vjerom! Narod tako dobar, radišan, štedljiv i civilizovan vrijedan je slobode. Bože, oslobodi taj narod i pripoji ga majci svojoj Jugoslaviji!

Jedan na prolasku.

PODLISTAK

PETAR GRGEC:

Noviji katolički pokret među Hrvatima.

(Konac.)

Reorganizacija.

Došao je bio odlučan čas: čas narodnoga oslobođenja. Naši su redovi u to vrijeme bili već ponovno učvršćeni. Nijesu bili doduše snažni brojem kao prije rata: mnogi su nam drugovi poginuli, mnogi su opet u općoj evropskoj oluji prešli na stranu naših protivnika. Rat je strahovito poharao našu organizaciju. Ali oni, koji ostadoše vjerni našim idealima, nađoše se u pravo vrijeme na pravom mjestu. Kad je trebalo, da se konačno „ruši, što je gnjilo“ i da se gradi „novi svijet“, bili su naši pristaše najradniji članovi i pomagači Narodnoga Vijeća ne samo u Zagrebu, nego i u drugim gradovima. Jedan dio naših drugova stupio je i na praktično političko polje osnivaši političku grupu, koja s Jugoslavijom stoji i pada.

Naše patnje nijesu ipak prestale ni onda, kada je rat svršio. U onim krajevima, koji su bili došli pod talijansku okupaciju, imala je najveće da trpi naša inteligencija. Dok su li-

beralci pretežnom većinom uskočili u slobodnu domovinu, ostavivši „neprijatelju mnoge narodne pozicije, dotle su naši ljudi ostali na svojim mjestima braneći najvećom požrtvovnošću svoj narod. Nagradeni su bili veronskim, trčćanskim i jakinskim tamnicama, izgonom i deportacijom na Sardiniju i u srednju Italiju. Sjedi prognanik i mučenik biskup Mahnić bodrio je i riječima i primjerom svoje učenike i pristaše. Ne ćemo nikada zaboraviti njegovih riječi, što ih je pisao pod konac svoga života iz zatočenja u Frascati-u:

„Bog nas je u svojoj mudroj providnosti na čudesan upravo način, što no riječ, zbio u jedno tijelo. Osvanu nam veliki dan, a na nebu nam se ukaza znak s natpisom SHS. Narode moj, u ovom češ znaku pobijediti, Hrvati, Srbi, Slovenci! Božja je volja, da ostanete na vijek ne razdruživo ujedinjeni. Promisao odredila vas je za visoke ciljeve. Samo u jedinstvu je vaš spas, vaša budućnost. Gdje je izdajnička ruka, koja se usuduje rušiti ovo jedinstvo? Što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja!“

Golemim žrtvama provedena je naša reorganizacija. I premda još i sada oplakujemo smrt dra Kreka, biskupa Mahnića, dra Eckerta i dra Rogulje, tih najjačih naših predstavnika, ipak smo uvjereni, da nas čeka lijepa budućnost.

Protivnici nam rado predbacuju, da nijesmo dosada stvorili snažnijih djela ni u literaturi ni na socijalnom polju ni na polju narodne prosvjete. Taj je prigovor u mnogom pogledu neopravdan. Ali sve kad bi i bio potpuno opravdan, iz toga još ništa ne slijedi. Mnogi su pokreti u historiji dulje vremena samo životarili, pa ipak su na koncu došli do velikih rezultata. Trebalo je samo, da načela budu ispravna, trebalo je da se nade ustrajnih i oduševljenih boraca za ta načela. Prvi je uvjet kod nas ispunjen, a da li će biti ispunjen i drugi uvjet, to ovisi o nama. Ne zatvaramo oči pred poteškoćama, koje nas čekaju. Znamo, da samo borbom i stradanjem možemo uspjeti. Danas smo još te maleni, ali nam nadu u bolju budućnost može davati već ta činjenica, što nam svih ratnih nevolja i unutarnjih nezdoga osjećamo ipak još neslomljiviju veću i želju, da tako reći počnemo svoj pokret graditi iznova. Ponavljam ovdje, što sam drugdje već više puta rekao: Naša je parnica i pred sudijama ovoga svijeta takva, da je moramo dobiti; do nas samo sji, da budemo ustrajni i vjisti odvjeticni dobre stvari.

Šta hoćemo?

Naš je pokret svestran i obuhvata sve grane javnoga života. Katolički kulturni pokret među Hrvatima i Jugoslaviji nije tako veza uz političke i političke stranke, da bi

sudbina bila ujedno i sudbina čitavoga pokreta.

Težnja je naša, da se za jugoslavenske katolike stvori snažna kultura. Onakva kultura, kakvom se ponose francuski i belgijski katolici. Težnja je naša, da u jugoslavenskoj državi utvrdimo za sebe pravo na opstanak i na razvoj kao najortodoksniji katolici. Ne zaboravljamo pri tom ni dužnost prema državi. Znamo, da i kao najortodoksniji katolici možemo i moramo biti s inovjermom braćom jedno u svemu onomu, što je potrebno za jednu državu.

Svjesni smo toga, da su naše težnje opravdane i plemenite. Svjesni smo, da katolički pokret u Jugoslaviji i po svoj prošlosti i po sadašnjosti zaslužuje pravo na dalji razvoj. A ako se nalazi još uvijek zaslijepelih protivnika, koji misle, da nam moraju čak i u ime države, i u ime jugoslavstva navijestiti rat do istrage, mi ćemo ipak postepeno ići naprijed ne čineći nikakve prozletiske propagande, čuvajući i usavršujući samo ono, što je naše i imajući u svojem radu neprestano pred očima oporuku pokojnoga čeka:

„Svi ljudi, koji ste sjeme iskrvjavljena, nećete, nislite samo jedno: krkko će i druženi posvećivati sve svoje sile, sve svoje sposobnosti, svu svoju ljubav i čitavo svoje srce našoj jugoslavenskoj državi, za njezin procvat, kulturu i blagostanje!“

Političke vijesti.

Pouzdanici sastanci HPS. u Srijemu. Na drugi dan Uskrsna održan je u Šidu pouzdani sastanak za pouzdanike iz svih okolnih mjesta i mjesne pučane. Dr. Šimrak je održao veliko političko razlaganje, a glavni tajnik HPS. dr. Anđrić sa šidskim tajnikom stranke g. Šukom razložio je gospodarska pitanja, koja su najvažnija za ovaj kraj. Stvoreni su važni zaključci za buduću rad. - Prošle pak nedjelje u Vukovaru je održan veliki pouzdani sastanak HPS. za cio vukovarski kotar, na koji su pošli brojni pouzdanci iz svih okolnih sela, a nekoliko ih čak iz Bačke. Sastanak je trajao od 9 sati ujutro pa sve skoro do 2 sata popodne neprekidno. Na sastanku je srijemski poslanik dr. Šimrak održao krasno predavanje o sadašnjem gospodarskom redu u svijetu, te o našoj gospodarskoj i društvenoj politici. Slovenac novinar g. Smodej je razložio našu kulturnu politiku, te pokazao uspjehe gospodarske i društvene politike Slov. Pučke Stranke. Glavni tajnik HPS. dr. Anđrić prikazao je našu državnu i ustavnu politiku, iz koje je svatko morao jasno vidjeti, kako blokaška i Radićeva pasivna politika ide krivim putem i kako blokaši najbolje služe baš beogradskim centralistima. Sastanak je potpuno uspio. Bio je prava manifestacija za politiku i taktiku Hrvatske Pučke Stranke i Jugoslavenskog Kluba.

Veliki politički zbor SPS. u Ptuj. U Ptuj u Sloveniji prošle nedjelje održan je veliki politički zbor Slovenske Pučke Stranke, na kojem je osim pučaka bilo prisutnih i mnogo pripadnika raznih drugih stranaka. O položaju je izvjestio dr. Korošec. U dugom i opširnom govoru je dr. Korošec potpuno osvijetlio i prikazao sadašnji politički položaj i grijehe sadašnjeg režima. Govoreći o izvanjskoj politici je upozorio na veliku važnost ruskonojemačkog ugovora i oštro osudio kratkovidnost naših diplomata, koji slijede militarističku Francusku. U Rusiji se razvija novi društveni red, koji neka konačno učini kraj bezdušnom velekapitalizmu. Naš pogled mora da zato bude okrenut prema slavenskom istoku. Njegov je govor bio često prekidan burnim odobravanjem, koje je bilo opće i najveće, kad je svratio svoj iscrpni i uvjerljivi izvještaj. Iza njega su još govorili nar. poslanik prof. Pušenjak i predsjednik zbora g. Brenčić. Svi su prisutni odobrili program i rad Pučke stranke.

Kad se ne šteti s narodnim novcem! Država nema novaca, kad treba beskamatnim zajmovima i besplatnim dijeljenjem hrane pomoći narodu i izbaviti ga od prijetee mu gladi. Država mora štedjeti, kad treba povisiti izvanredni dodatak bolničarima, koje se nalaze u žalosnom stanju. Država nema novaca, da jednom riješi činovičniko pitanje, kako je pravo i pošteno. Treba štedjeti, nema novaca, kad treba dograditi nužne željezničke spojeve s Dalmacijom. I mogao bih tako dalje nabrajati. No ima novaca i ne treba štedjeti, kad se daju obilne novčane potpore fašističkoj omladini za rušenje reda i građanskog mira u državi. Ne treba štedjeti, ima novaca, kad Ministarski Savjet na svojoj sjednici 25. ov. mj. dariva 2.000.000 K kao pripomoć jugoslavenskom sokolskom udruženju za održanje sleta u Ljubljani. Sretnih nas, kad se tako rasiplje krvavim porezima utjerani narodni novac!

Jugoslavenski misionar ne smije u Rusiju! Svakako je značajna vi-

jest, koju donosi službena francuska „Agence Havas“, da je sovjetski poslanik u Rimu Borovski prigodom sklapanja sporazuma s Vatikanom odlučno zahtijevao, da u misionarskoj delegaciji, koju Vatikan kani poslati u Rusiju, ne smije nikako biti nijedan Francuz, nijedan Englez i nijedan Jugoslaven. I ovo nam je sigurno na čast kao slavenskom plemenu! Možemo zato biti zahvalni dobrom vođenju naše vanjske politike u protuslavenskom duhu, te vazalnom našem odnošaju prema Francuskoj.

Anketa o aferi generala Zečevića. 14. ov. mj. na sjednici parlamenta opozicija je u toliko dobila zadovoljštinu, što je prigodom izbora od 9 lica u toj anketi dobila ipak trojicu, što je ranije tražila. a na što nijesu nikako htjele pristati vladine stranke. U anketni odbor birana su 3 demokrata, 3 radikala, 1 zemljoradnik, 1 socijalista i od Jugoslavenskog Kluba dr. Janko Šimrak. Ova anketna komisija ima da povede nužne izvidaje u poznatoj aferi bivšeg vojnog ministra generala Zečevića, koga je optužila opozicija, da su njegovom krivnjom prošle zime stradale i poginule stotine regruta.

Iz katoličkog svijeta.

Sporazum među Vatikanom i sovjetskom vladom. Kako javljaju novine, 20. ov. mj. bio je potpisan posebni sporazum između Vatikana i sadašnje sovjetske vlade u Rusiji. Prema ovom sporazumu Rusija dopušta Isusovcima dolazak u Rusiju, gdje bi se bavili u prvom redu uzgojem mladeži. I milosrdnice smiju doći u Rusiju, da razvijaju svoje blagotvorno djelovanje na karitativnom i socijalnom polju, kao što i franjevci u svrhu vjerske propagande. Ovom sporazumu, osobito u slavenskom svijetu, daje se velika važnost. Približio se namte čas, kad katoličku Crkvu na slavenskom istoku čekaju veliki zadaci, a sadašnji sv. Otac papa Pio XI. čini nam se za to vrlo zgodnim, jer je sam osobno imao prigode, da prouči i upozna prilike slavenskog istoka. Doduše nije se još nadati tako skorom sjedinjenju, ali približenje je ne samo moguće, nego i potrebno za obje strane, napose za novu Rusiju.

Za katoličke škole u Belgiji. Kao u nijednoj drugoj zemlji, u katoličkoj Belgiji školska nastava je posve slobodna. Svatko, tkogod ima propisane sposobnosti, ima pravo, da otvori i drži školu. I bezvjerci mogu držati svoje škole, ali dabome i katolici. Država podupire sve te slobodne škole prema broju školske djece, što ih u pojedinim školama ima. Ovim su se zakonom poslužili katolici, pa se katoličko školstvo u Belgiji razvilo kao nigdje. Kako napreduju katoličke škole u Belgiji, vidi se najbolje po tome, kako raste državni godišnji doprinos za te škole. Godine 1919. primile su katoličke škole u Belgiji 9.824.000 franaka, godine 1920. ova je svota narasla na 63.053.000 franaka, a godine 1921. poskoćio je taj iznos već na 76.004.000 franaka. Možda će se ipak tkogod naći, da će kazati, da je Belgija natražnjačka, a ni da smo u Jugoslaviji sa dičnim ministrom prosvjete Pribičevićem i njegovim protuvjerskim zakonskim osnovama, te proganjanjem i zatvaranjem katoličkih privatnih škola napredni. Vrijeme je da, se i katolici Jugoslavije osvijeste, te dobro prozru crne namjere jugoslavenskih framasona oko raskršćanjenja našega naroda.

Trčevska akademija u Zagrebu. Prisle nedjelje Savez Trećega

Reda sv. Franje je na vrlo svečan način završio jubilej 700. godišnjice osnutka svoga reda. Ujutro je bila zajednička sv. pričest, zatim svečana pontifikalna Misa, koju je služio presv. dr. Jerolim Mileta, franjevac, šibenski biskup. Poslije podne je bila svečana večernjica, govor trećoreca presv. dra Šarića i blagoslov. Jubilej se završio sa svečanom akademijom u dupkom punoj dvorani Music-Halla. Na akademiji je dr. Velimir Deželić stariji izrekao pjesnički govor o idejama i značenju Trećega reda za kulturni razvoj čovječanstva, a dr. Stjepan Markulin rastumačio odnošaj Trećega reda prema ostaloj katoličkoj akciji u Hrvatskoj. I glazbeni dio akademije je potpuno uspio.

Gradske vijesti.

Mio posjet. U utorak parobrodom iz Bakra prispio je u naš grad predsjednik Hrvatske Pučke Stranke nar. poslanik Stjepan Barić, a u srijedu ujutro otputovao željeznicom.

Čitilja. 27. ov. mj. umrla je dobra i ugledna starija *Milka ud. Delfin* u 72. godini života. Vječni joj pokoj! Rodbini naše saučesće. — Isti dan u svijetu mladosti poslije kratke, ali teške bolesti rastao se od svojih milih i dragih sveučilištarac *Dragutin Barać*. Drugovi su ga jako volili i teško oplakivali njegov gubitak. Počivao u miru! Ožalošćenju obitelji izrazujemo svoje žalovanje.

Proslava Zrinjsko-Frankopanskog dana. Inicijativom mjesne podružnice „Jugoslavenske Matice“ ovako će se proslaviti sutrašnji spomen-dan tragične smrti hrvatskih narodnih mučenika Zrinjskog i Frankopana; U 9 sati ujutro naći će se sva mjesna prosvjetna i kulturna društva na Poljani Kralja Petra. Odatle će predvodena glazbom povorka krenuti Glavnom ulicom u Stolnu Crkvu, gdje će biti glagolska Misa. Preko Mise pjevat će „Pokoj vječni“ od Ružić-Rosenberga muški zbor „Filharmoničkog Društva“ pod upravom svog kapelnika g. Gotovca, Udarat će i „Šibenska Glazba“. Poslije službe Božje povorka će se obalom vratiti na Poljanu Kralja Petra i tu će glazba odsvirati sve tri narodne himne. Tačno u 8 sati uvečer bit će u Državnom Domu svečana akademija s ovim programom: 1. Himna-pjeva muški zbor, Filharmoničkog društva. 2. Prigodni govor predsjednika Podružnice „Jug. Mat.“ prof. dra Mirka Perkočevića. 3. a) V. Novak: Domovini; b) A. Hajdrki: Jadransko more; c) J. Gotovac: Na Vardaru-Pjeva muški zbor „Filharmoničkog društva“. 4. „Nada Istre“ od Škalka izvada „Diletanski klub Sokolskog društva.“ Preporuča se građanstvu, da zastave spusti na po stijega u znak tužne uspomene našim hrv. narodnim mučenicima.

Pisarna Hrv. Kat. Narodnog Saveza. 1. svibnja, u ponedjeljak, mjesno Okružje Hrv. Kat. Nar. Saveza otvara svoju pisarnu u novim prostorijama Knjižnice „Pavlinović“ (u Glavnoj ulici, kuća javne dobrotvornosti, poviše Drogarije Vučić). Pisarna će biti otvorena svakim danom osim subote, blagdana i nedjelje od 10 do 12 sati prije podne. Upozoruju se na to svi već prijavljeni članovi i članice Hrv. Kat. Nar. Saveza kao i oni, koji

bi se željeli još upisati. U pisarni se mogu dobiti razne brosure i priručnici te sve potrebite upute za osnutak i vođenje raznih kat. prosvjetnih društava.

Svečanost sv. Vicenca. Sutra u nedjelju u crkvi sv. Dominika slavi se svečanost sv. Vicenca. Ujutro se redaju sv. mise, a poslije podne je u 5 sati procesija sa svećevim kipom, dopusti li vrijeme.

Osnutak Filharmoničkog Društva. U nedjelju, 23. ov. mj., konstituiralo se u našem gradu društvo za gojenje vokalnog-instrumentalne glazbe. Nadati se, da će novosnovano „Filharmoničko Društvo“ okupiti oko sebe sve ljubitelje glazbe, te da će naći na opće razumijevanje i obilnu moralnu i materijalnu potporu svih, kojima leži na srcu procvat našega grada.

Skori dolazak pravoslavnog vladike. Od nekoliko dana boravi u našem gradu kotorski pravoslavni biskup gosp. Kiril Mitrović. Kako čujemo, njegov je dolazak u vezi sa skorim dolazkom šibenskog pravoslavnog vladike g. Pantelića.

Zemljoradnički vođe u našem gradu. U četvrtak stigli su iz Splita u naš grad zemljoradnički prvaci nar. poslanik g. Mihajlo Avramović i glavni tajnik stranke g. Komadinić s nekoliko pristaša iz Kaštela, Splita i s otoka. Bili su dočekani od mjesnih pristaša. Htjeli su da održe pouzdani sastanak, ali im je bio raspušten od političke vlasti. Večernjim se vlakom g. Avramović vratio u Split.

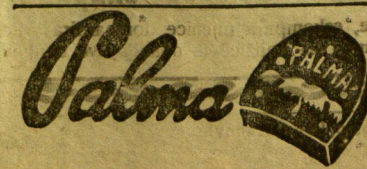
Okružna Zaštita djece i mladeži u Šibeniku pod upravom gosp. savjetnika dra. Perovića i okružnog tajnika gosp. Vodanovića opskrbila je dječji odio Uboškog Doma sa cipe-lama, bječvama i štofama. Suviše je darovala dvije bale parketa za pokrivače kreveta djece, koja su u Uboškom Domu. Uprava Uboškog Doma u ime sirotne i siromašne djece najsrdačnije zahvaljuje Okružnoj Zaštiti, osobito gore imenovanom gospodi, koji se dobrohotno sjetiste ovog dobrotvornog i siromašnoga zavoda, preporučujući im se i za ubuduće.

Nova brijačnica. Zadarski bje-gunac i odlični rodoljub g. Červar, koji je toliko stradao za narodnu stvar, napokon je dobio dućan, te otvara svoj brijački salon u Glavnoj ulici. Dok se tomu iskreno veselimo, preporučamo ga dobrohotnosti građanstva. Žaloso je prilično, da se i prije nije došlo na ruku tome čovjeku.

Zakon o stanovima. Službeni lisp Pokrajinske Uprave „Dalmatinski Glasnik“ u br. 28. donosi zakon o stanovima. U prilogu donosi zakon i naredbu o prinudnoj nagodi van stečaja i o preinaci nekih naredenja stečajnog zakona i zakona o pobijanju pravnih djela glede imovine insolventna dužnika.

Čast mi je ovim javiti p. n. općinstvu, da su mi iz domaće tvornice upravo prispjele najmodernije i najolidnije izrađene spavaće sobe. Cijene su vrlo umjerenne, pak se pr...

Sa slovanjem
STJEPAN V. KARKOVIĆ
Prodaja pok... i tapetarska radiona
Ulica sv. Frane.

nerazdvojiva kauču i paze
za cipele.

MALI OGLASNIK

Prodaje se: ili unajmljuje nova kuća na tri kata, odmah za useliti, na dobrom položaju. U prizemlju posjeduje lokale, podesne za svaku vrst trgovine, sa dvije koncesije. Obratiti se kod agencije „Uspjeh“.

sastavljanju predračuna i konačnih računa, zna također pisati na pisaćem stroju, traži namještenje kod koje agenture, trgovine, banke ili kod bilo koje kancelarije. Obratiti se upravi lista.

Unajmljuje se lokal (ex Bar Šumadija) u širokoj ulici, najompramac mora kupiti inventar. Potanje kod agencije „Uspjeh“.

Činovnik sa višegodišnjem službom, vješt rukovođenju blagajne,

Širite dobru štampu!

P. N. Svećenicima, Crkvinarstvima i Trgovcima javljam, da izrađujem iz pravog pčelinjeg voska svijeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku količinu pčelinjeg voska i meda. U zamjenu svijeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svijeća
Vladimir Kulić - Šibenik.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulatnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug
Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR).

Novo moderno ureden i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopiše svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisaće strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mionirskih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu. Cijene umjerene!

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po okol. Nječničkom propisu. Primaaju se popravci.

BRAČA GRUBIŠIĆ :: ŠIBENIK
TELEFON 36

Po najnižim dnevnim cijenama nudjamo rezanih i iscjepanih bukovich i hrastovih drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se dostava i kući.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzjavi: DREZGA - ŠIBENIK.

Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA U ŽITARICAMA I KOLONIJALIMA.

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sapuna, Građevnog materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.

Sve uz cijene konkurencije.

AUTOGARAGE.

AUTOGARAGE.

Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim ladama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko.

Glavno zastupstvo za Dalmaciju tvornice likera IVANA JELIČA u Šibeniku.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacijā)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavi: Cianamid

Telefon Br.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjavi naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Kariovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.